

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 494/2018-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou BB Consensus, s. r. o., Kollárovo námestie 9, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Bizub, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 97/2018-415 z 22. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 97/2018-415 z 22. júna 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C 128/09-355 z 15. januára 2018, ktorým okresný súd rozhodol o trovách prvoinštančného konania tak, že žalobca má voči sťažovateľovi ako žalovanému nárok na ich náhradu vo výške 100 %. Poukázal na rozsudok súdu prvej inštancie z 27. októbra 2014, ktorým okresný súd podielové spoluvlastníctvo strán sporu k nehnuteľnostiam v obci [REDACTED] zrušil, nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu, ktorého zaviazal zaplatiť sťažovateľovi ako žalovanému z titulu vyporiadania podielového spoluvlastníctva 22 933 eur.

2.1 Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

«Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 27.10.2014, č.k. 6C/128/09-302 zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu v kat. nehnuteľnosti, nachádzajúcich sa v obci [REDACTED] a tieto prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému titulom vyporiadania podielového spoluvlastníctva sumu 22.933 eura a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 589,25 eura titulom náhrady trov konania. Súd prvej inštancie pokiaľ sa týka odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatoval, že k dohode medzi účastníkmi nedošlo a preto súd na návrh žalobcu za súhlasu žalovaného podielové spoluvlastníctvo účastníkov zrušil, za súhlasu a návrhu všetkých spoluvlastníkov nehnuteľnosť prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu. V súvislosti s odôvodnením trov prvoinštančného konania poukázal na ustanovenie § 150 ods. 1 veta prvá OSP, ktoré ustanovenie dáva možnosť, aby za splnenia predpokladov uvedených v tomto ustanovení, súd výnimočne nepriznal náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania. Poukázal na rozhodnutie R 31/1972, keď v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva má pre použitie ustanovenia § 150 OSP význam zistenie o tom, či žalobca pred podaním návrhu na súd navrhol spoluvlastníkom zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva dohodou a to spôsobom, ktorý uplatnil návrhom na začatie konania na súde a dosiahol plný úspech vo veci. Na odvolanie žalobcu proti rozsudku, v časti nepriznaných trov konania, odvolací súd zo dňa 27. júla 2017 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa trov prvoinštančného konania a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Odvolací súd

poukázal na ustanovenie § 150 OSP účinné do 30.06.2016, ktorého aplikácia prichádza do úvahy len výnimočne, keď pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa bolo potrebné prihliadať na osobné, majetkové, sociálne, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré by viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Výklad výnimočných okolností je ponechaný na súdnu prax a je vecou konkrétneho prípadu, či v konkrétnej veci došlo k takým okolnostiam, ktoré mohli byť podkladom na rozhodnutie o zmiernení účinkov právnej normy, upravujúcej náhradu trov konania. Odvolací súd mal za to že v posudzovanej veci nezistil žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by súd žalobcovi nemal priznať náhradu trov konania. Navyše súd prvej inštancie svoje rozhodnutie, pokiaľ poukázal na osobné a majetkové pomery účastníkov, v tejto časti rozhodnutie žiadnym spôsobom neodôvodnil, vrátane osobných a majetkových pomerov žalovaného. Preto uložil súdu prvej inštancie, aby vec právne posúdil podľa ustanovenia § 255 ods. 1, prípadne ustanovenia § 255 ods. 2 CSP z dôvodu, že neboli v danej veci dôvody pre postup podľa ustanovenia § 150 ods. 1 OSP (predpis platný do 30.06.2016).

Súd prvej inštancie, riadiac sa právnym názorom odvolacieho súdu rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

Neobstojí odvolacia námietka žalovaného, že sa prvostupňový súd riadil nezákonnými skutkovými i právnymi závermi odvolacieho súdu. Súd prvej inštancie už v súvislosti s v poradí 1. rozhodovaním o trovách prvoinštančného konania (viď rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 27.10.2014 poukázal na rozhodovaciu prax (R 31/1972) v zmysle, ktorej v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva má pre použitie ustanovenia § 150 OSP význam zistenie o tom, či navrhovateľ pred podaním návrhu na súd navrhol spoluvlastníkom zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva dohodou a to spôsobom, ktorý uplatnil návrhom na začatie konania na súde a dosiahol plný úspech vo veci. I keď sa súd prvej inštancie týmto stanoviskom dôsledne neriadil, odvolací súd poukazuje na obsah spisu, z ktorého vyplýva, že žalobca ešte pred podaním žaloby, došlej na súd 21.7.2009, pripojil k žalobe pokus o zmier v súvislosti s vyporiadanim podielového vlastníctva zo dňa 11.11.2008, ktorým vyzval žalovaného o mimosúdne vyporiadanie podielového spoluvlastníctva s tým, že žalobca navrhol ako väčšinový vlastník predmetných nehnuteľností, aby tieto nehnuteľnosti boli jeho výlučným vlastníctvom. Odvolací súd

zotrúva i na dôvodoch, uvedených v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu zo dňa 27. júla 2017, č.k. 14Co/58/2015-350. Neobstojí odvolacia námietka žalovaného o nelogickom a protiústavnom príkaze odvolacieho súdu o tom, že vec má byť posudzovaná podľa nového právneho predpisu (CSP). Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na ustanovenie § 470 ods. 1 CSP v zmysle ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany. V danom prípade ide o takzvané intertemporálne ustanovenia, keď nová právna úprava dodržiava princíp okamžitej aplikability procesnoprávných noriem, t. j. nová procesná úprava sa použije na všetky konania, a to i na konania začaté pred dňom účinnosti nového zákona - CSP. V čase vydania zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu bol Civilný sporový poriadok už v platnosti. Pokiaľ žalovaný v odvolaní uvádza, že ustanovenie § 257 CSP má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok, žalovaný bližšie neuviedol, čo v predmetnej veci vo vzťahu k jeho osobe je potrebné chápať pod „odstránením neprimeranej tvrdosti spravodlivosti“. Opätovne zdôraznil, že pôvodné návrhy žalobcu na mimosúdnu dohodu obsahovali okrem výlučného vlastníctva spornej veci i úhradu jeho nie objektívne stanovenej náhrady spolu s nešpecifikovanou výškou náhrad, ktorú však žalovaný nemohol prijať. Ustanovenie § 150 ods. 1 OSP (procesný predpis platný do 30.06.2016) bolo ustanovením ktoré len vo výnimočných prípadoch umožňovalo súdu z dôvodov hodných osobitného zreteľa účastníkovi, ktorý inak mal právo na náhradu trov konania, aby súd túto náhradu celkom, alebo sčasti nepriznal. Okrem iného pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa bolo potrebné prihliadať na osobné majetkové sociálne, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, tiež ako už bolo vyššie uvedené i na postoj účastníkov v konaní, vrátane okolností, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde. Žalovaný v konaní svoje majetkové sociálne a zárobkové pomery v súlade s ustanovením § 150 ods. 1 OSP nedoložil.

Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Zásada úspechu v spore sa premieta ako základné kritérium priznania náhrady trov konania, keď úspech vo veci je súd povinný vždy skúmať čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. V danej veci mal žalobca plný úspech vo veci a preto neúspešná strana sporu - žalovaný, je povinný nahradiť v spore úspešnému žalobcovi trovy prvoinštančného konania, ktorému v priebehu konania vznikli. Odvolací súd len dodáva, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. Ani v týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Tento záver vychádza za premisy, že takúto stranu sporu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne, v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku potvrdil.»

3. Podľa sťažovateľa konaním a rozhodovaním odvolacieho súdu bolo v dôsledku jeho arbitrárneho postoja k návrhom sťažovateľa zasiahnuté do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Odvolací súd v odôvodnení priznania náhrady trov konania odkazuje na § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, pričom podľa slov sťažovateľa pri hodnotení pomeru úspechu vo veci sa nezaoberal a prehliadal tvrdenia a dôkazy predkladané sťažovateľom a nezaoberal sa ani podrobnejšie dôvodmi na aplikáciu s § 257 CSP, resp. § 150 Občianskeho súdneho poriadku.

3.1 Podľa mienky sťažovateľa odvolací súd prehliadol skutočnosti zachytené v súdnom spise, že o zdedené nehnuteľnosti (domy i pozemky) sa výlučne staral a ich užíval sťažovateľ. Sťažovateľ podľa svojich slov podobne chcel, aby „starý“ rodinný dom pripadol jemu a jeho synom, ktorí nemali vlastné bývanie. Rovnako i potom, keď žalobca získal v roku 2014 súdnou cestou ucelené podiely k zdedeným nehnuteľnostiam, tieto doteraz neužíva a chátrajú, hoci sťažovateľ mu všetky nehnuteľnosti ihneď v roku 2014 sprístupnil.

Krajský súd podľa názoru sťažovateľa nezisťoval ani osobné a majetkové pomery sťažovateľa ako žalovaného, ktoré nie sú dobré (je rozvedený, platí výživné, nízky príjem a pod.).

3.2 Ďalej sťažovateľ uvádza, že nemožno súhlasiť ani s tvrdením odvolacieho súdu v napadnutom uznesení, že žalobca mal vo veci plný úspech. Keby bol odvolací súd porovnal predmet sporu pri začatí s predmetom sporu podľa právoplatného rozsudku prvostupňového okresného súdu č. k. 6 C 128/2009-302 z 27. októbra 2014, zistil by, že prvostupňový súd do výroku rozhodnutia nezahrnul druhý rodinný dom súp. č. 132 na parcele č. 1465/3 a hospodársku budovu na parcele č. 1465/4 (hoci o nich reálne konal), t. j. žalobca mal úspech len v časti 50 %. Tento nedostatok žalovaný (sťažovateľ) okresnému súdu písomne 6. apríla 2018 v konaní sp. zn. 6 C 128/2009 signalizoval, no odvolací súd sa podľa sťažovateľa absolútne touto skutočnosťou nezaoberal (hoci odvolanie žalobcu sa týkalo len náhrady trov konania). Žalobca nemal podľa presvedčenia sťažovateľa plný úspech ani v časti náhrady, ktorú bol povinný zaplatiť sťažovateľovi ako žalovanému za jeho spoluvlastnícke podiely, ktorú v žalobe podanej na súd a aj počas konania uvádzal v maximálnej výške 19 646,78 eur, no okresný súd v rozsudku priznal sťažovateľovi ako žalovanému náhradu vo výške 22 933 eur.

3.3 Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne, čím došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva uvedeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„Základné právo [redacted] na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/97/2018 zo dňa 22.06.2018 porušené bolo.

[Uznesenie] Krajského súdu v Bratislave č.k. 14Co/97/2018-415 zo dňa 22.06.2018 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.

 priznáva úhradu trov právneho zastúpenia 390,50 EUR pred Ústavným súdom SR, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po

jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

7.1 Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

7.2 Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho extrémnu arbitrárnosť alebo absolútnu ústavnú neakceptovateľnosť. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania

(resp. úspechu strán v konaní a povinnosti sťažovateľa nahradiť 100 % vzniknutých trov žalobcu) krajský súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenia (§ 255 ods. 1 CSP) a tieto aplikoval na ustálený skutkový a právny stav vo veci, do interpretácie a aplikácie ktorej ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu. Závery krajského súdu týkajúce sa úspechu žalobcu v konaní a aplikácie príslušných zákonných ustanovení v napadnutom uznesení navyše netrpia ani absenciou logiky.

7.3 Ústavný súd tak nie je v tejto veci oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu, čo sa týka výkladu a aplikácie jednoduchého (podústavného, einfaches Recht) práva.

7.4 Ústavný súd tak na základe uvedeného odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2018